

שנה טובה מן האקדמיה ללשון העברית

נשיא חדש לאקדמיה ללשון העברית

המילה **שְׁנָה** משותפת למשפחת הלשונות השמיות. מדקדקי ימי הביניים סברו כי יש קשר בינה ובין המילה **שָׁנִים** והפועל **שָׁנָה** (חזר, עשה שנית) "לפי ששבה השמש שנית אל הנקודה שהחלה ממנה" (רד"ק, ספר השרשים). ואולם ההשוואה ללשונות אחרות מלמדת כי מדובר בשורשים שונים: למשל המקבילה הארמית לפועל **שָׁנָה** היא **תָּנָא**, ואילו המקבילה למילה **שָׁנָה** היא **שָׁנָא** ובעיקר **שָׁתָא** – בִּישׁ וְלֹא בֵּית. יש חוקרים הקושרים את המילה **שָׁנָה** אל הפועל **שָׁנָה** ומשערים כי היא קרויה על שם חילופי העונות והזמנים.

מדור מיוחד באתר לכבוד ראש השנה

מוכנים לשנה החדשה? היכנסו לחידון החג שלנו

לאחר כשלושה עשורים עתירי עשייה ברוכה באקדמיה ללשון העברית פרש **פרופ' משה בראשר** מתפקידו כנשיא האקדמיה.

בבחירות שקיימה מליאת האקדמיה ללשון העברית אתמול נבחר כנשיאה החמישי של האקדמיה ללשון העברית **פרופ' אהרן ממן**, ששימש עד עתה סגן הנשיא.

לסגן הנשיא החדש בחרה מליאת האקדמיה את **פרופ' יוסף עופר**.

להודעה המלאה

חודשי השנה העברית

החודש השביעי בלוח השנה
הבבלי נקרא תשרי – 'ראשית',
'התחלה'. בימי קדם נהגו במסופוטמיה
שני ראשי שנה: האחד בניסן והשני בתשרי.
בתקופת חמורבי (המאה ה-18 לפנה"ס) פשט
מנהג ראש השנה בניסן, אך חגיגות ראש השנה
בתשרי לא נשתכחו.

השורש של תשרי, שר"י, מוכר בכמה לשונות
שמייות בהוראת 'התחלה': כך למשל בפתיחת
הפיוט הארמי הנודע 'אקדמות': 'אקדמות מלין
ושריות שותא' (ראשית מילים ופתיחת שיה').
בספר מלכים א' נשתמר שם כנעני קדום של
החודש: ירח האתנים.

נְשִׂיאֵי

בימי קדם נהגו שתי מערכות של לוח שנה: שנה
שתחילתה באביב – בחודש ניסן, ושנה שתחילתה
בסתיו – בחודש תשרי. לימים נעשתה המערכת
השנייה עיקר בלוח השנה העברי.

במקרא החודשים העבריים מכונים בדרך כלל על פי
מספרם הסידורי מחודש ניסן ועד חודש אדר, למשל:
"בחדש הראשון" (שמות מ, יז ועוד), "בחדש השלישי"
(שמות יט, א ועוד), וגם בדרך ההשמט, למשל:
"בשלישי" (יחזקאל לא, א).

שמות חודשי השנה העברית המשמשים בימינו הם
שמות החודשים בלוח השנה הבבלי, וגולי בבל הם
שהכניסו אותם אל התרבות העברית. שבעה מהם
נזכרים כבר בספרי המקרא המאוחרים.

להרחבה על שמות החודשים העבריים

לצפייה בהרצאה על שמות חודשי השנה העבריים

בשופר תוקעים או מריעים?

בתורה נקרא ראש השנה 'יום תרועה' ו'זכרון תרועה'.
שני הפעלים **תקע** ו**הריע** משמשים לציון השמעת קול
בשופר או בחצוצרה.

על פי הכתוב במדבר פרק י' היה הבדל בין קול
התקיעה לקול התרועה:
"וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחַיִּים קִדְמָה...
וּבַהֲקִייל אֶת הַקֶּהל **תִּתְקַעוּ** וְלֹא תִרְיְעוּ."

התרועה שימשה אפוא להודעה על נסיעת המחנות,
ואילו התקיעה שימשה להקהלה. לפי הכתוב שם,
להבחנה בין תרועה לתקיעה תפקיד נוסף: התרועה
שימשה להודעה על יציאה למלחמה, ואילו התקיעה
לציון שמחה: "וּבַיּוֹם שֶׁמָּחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי
חַדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בְּחֻצְרוֹתֵיכֶם."

עוד על ההבחנה בין תרועה לתקיעה

מחזור לחג

רשימת ברכות ובטווי נמוס של ועד הלשון

כולנו מכירים את המושג מחזור – מחזור הדם, מחזורי הגאות והשפל ועוד. אבל מדוע ספר התפילות לחג נקרא **מחזור**?

על השאלה הזאת השיב איש הלשון אבא בנדיד ז"ל: "את הדבר הזה לא יוכל להבין אלא מי שהיה בבית הנכות או בספרייה הלאומית וראה את ספרי התפילה הענקיים והנהדרים באמנותם, מלפני 600 או 700 שנה. בספר עצום כזה נאספו כל התפילות הנאמרות במשך המחזור השנתי: של חול ושל שבת, של חגים ושל צומות, בשמחות ובאבל, תפילות קבע וגם פיוטים – הכול נכלל בספר הזה על הסדר. הספר היה עבה מאוד וכבד-משקל, לא קל היה לטלטל אותו, והיה מונח תמיד בבית הכנסת על עמודו של החזן. היה כתוב על גבי קלף ובאותיות גדולות. הוא שימש את החזן כל ימות השנה ובכל המועדים – זה היה מחזור ממש, כלומר למחזור של כל השנה כולה."

בחוברת השישית של "זכרונות ועד הלשון" משנת תרפ"ח (1928) התפרסמה רשימת ברכות וביטויי נימוס: ברכות רגילות, ברכות לשבת, לחגים ולמועדים, ברכות לפגישות ופרדות, לסעודה, לחתונה, להולדת הבן, לעלייה לתורה, לחולה, ללובש בגד חדש, ביטויי נימוס וענווה ועוד.

ועד הלשון פרסם את הרשימה כדי להעמיד לרשות דוברי העברית – שרובם לא היו דוברים ילידיים – דרכי ברכה וביטויי נימוס. אפשר להתרשם שרבים מן הביטויים והברכות נשענים על המקורות או מוכרים מן הכתיבה העברית לאורך הדורות.

מעניין לקרוא את הברכות ולהתרשם מה מהן נשאר עד ימינו אלה.

ומה הקשר בין מחזור למהדורה? **קראו עוד במאמר מתוך "לשונו לעם"**

לעיון במסמך

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לצפייה בדפדפן

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401